

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Hrvatski zavod za knjižničarstvo

Centar za razvoj knjižnica i knjižničarstva

Dr.sc. Aleksandra Pikić, knjižničarska savjetnica i znanstvena suradnica

Savjetnica za visokoškolske i specijalne knjižnice na razini sveučilišne matične knjižnice

Zagreb, lipanj 2019.

Sadržaj

1. Sustav sveučilišne matične djelatnosti Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u 2018. godini.....	3
2. Visokoškolske knjižnice u 2018. godini.....	4
2.1. Usluge i korištenje u 2018. godini.....	6
2.2. Fond u 2018. godini.....	8
2.3. Proračun i troškovi u 2018. godini	9
2.4. Pristup i oprema u 2018. godini	9
2.5. Knjižnično osoblje u 2018. godini.....	11
3. Specijalne knjižnice u 2018. godini.....	15
3.1. Usluge i korištenje u 2018. godini.....	16
3.2. Fond u 2018. godini.....	17
3.3. Proračun i troškovi u 2018. godini	18
3.4. Pristup i oprema u 2018. godini	19
3.5. Knjižnično osoblje u 2018. godini.....	20
4. Neaktivne knjižnice.....	24

1. Sustav sveučilišne matične djelatnosti Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u 2018. godini

Matična djelatnost sveučilišne matične knjižnice Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu obuhvaća visokoškolske i specijalne knjižnice Grada Zagreba i sedam županija Središnje Hrvatske: Karlovačke, Koprivničko-križevačke, Krapinsko-zagorske, Međimurske, Sisačko-moslavačke, Varaždinske i Zagrebačke županije.

Tablica 1. Visokoškolske i specijalne knjižnice (administrativne jedinice¹) u 2018. godini

Županije	Visokoškolske knjižnice	Specijalne knjižnice	Ukupno
Grad Zagreb	42	63	105
Karlovačka	1	0	1
Koprivničko-križevačka	1	2	3
Krapinsko-zagorska	0	0	0
Međimurska	1	0	1
Sisačko-moslavačka	1	1	2
Varaždinska	2	2	4
Zagrebačka	2	1	3
Ukupno	50	69	119

U 2018. na ovom području je radilo ukupno 119 knjižnica, od kojih je 42% visokoškolskih i 58% specijalnih knjižnica. U odnosu na 2017. godinu, broj specijalnih knjižnica je pao za dvije institutske knjižnice. Institut za fiziku i Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje iz Zagreba su ugasili svoje knjižnice. Najveći dio svih knjižnica, njih 105 ili 88%, djelovalo je na teritoriju Grada Zagreba, dok na ostalih sedam županija otpada tek 14 ili 12% knjižnica (Tablica 1).

Na ovom području djeluje najveći hrvatski sveučilišni centar - Sveučilište u Zagrebu sa svojim nastavnim sastavnicama: 30 fakulteta, 3 akademije, 1 sveučilišni centar te nenastavnom sastavnicom Studentskim centrom u Zagrebu. Na Sveučilištu u Zagrebu posluje 40 visokoškolskih knjižnica koje su smještene velikom većinom u Zagrebu (92,5%). Osim u Zagrebu, visokoškolske knjižnice Sveučilišta u Zagrebu se još nalaze u Varaždinu i Sisku: to

¹ Administrativna jedinica označava knjižnicu kao jedinstvenu upravnu jedinicu. Npr. Knjižnica Učiteljskog fakulteta je jedna administrativna jedinica koja djeluje u svojoj središnjici u Zagrebu i podružnicama, odnosno ograncima u Petrinji i Čakovcu.

su varaždinske knjižnice Fakulteta organizacije i informatike i Geotehničkog fakulteta i sisačka knjižnica Metalurškog fakulteta. Nenastavna sastavnica Sveučilišta Studentski centar u Zagrebu također ima svoju knjižnicu. Knjižnica djeluje u svom središnjem dijelu te njezinom ogranku u Studentskom naselju „Stjepan Radić“.

Osim knjižnica Sveučilišta u Zagrebu koje čine 80% svih visokoškolskih knjižnica, na području ove matičnosti djeluje i 6 veleučilišnih i 4 knjižnice visokih škola². Jedina županija na čijem teritoriju ne djeluje niti jedna visokoškolska knjižnica je Krapinsko-zagorska županija³ (Tablica 2).

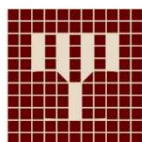
2. Visokoškolske knjižnice u 2018. godini

Kada detaljnije analiziramo podatke prema vrsti osnivača matične ustanove visokoškolskih knjižnica na ovom području, vidljivo je i očekivano da veliku većinu, njih 43, odnosno 86%, čine knjižnice čiji su osnivači javne ustanove. Od 18 privatnih visokih učilišta, tek njih 7 ima ukupno 6 knjižnica. Osim Knjižnice „Juraj Habdelić“, u Gradu Zagrebu djeluju 4 privatne knjižnice: knjižnica Veleučilišta VERN te tri knjižnice visokih škola: Edward Bernays Visoke škole za komunikacijski menadžment, Obrazovne grupe Zrinski i RRiF Visoke škole za financijski menadžment. U Zagrebačkoj županiji se nalaze još dvije privatne veleučilišne knjižnice: knjižnice Veleučilišta Baltazar Zaprešić i Veleučilišta u Velikoj Gorici (Tablica 2).

---

² U ovom istraživanju Knjižnica Hrvatskog vojnog učilišta "dr. Franjo Tuđman" i Knjižnično-informacijski centar Policijske akademije su zbog svojih osnivača, a to su Ministarstvo obrane Republike Hrvatske i Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, kategorizirane kao specijalne knjižnice.

³ Veleučilište Hrvatsko zagorje Krapina nema svoju knjižnicu, već je s Pučkim otvorenim učilištem Krapina potpisalo ugovor o poslovnoj suradnji i korištenju njihove knjižnice. Osim toga, ovo Veleučilište koristi i knjižnicu Srednje škole Krapina.

Tablica 2. Visokoškolske knjižnice (administrativne jedinice) prema vrsti visokog učilišta matične ustanove i županijama u 2018. godini

Županije	UNIZG		Veleučilišta		Visoke škole		Ukupno		Sveukupno
	Javne	Privatne	Javne	Privatne	Javne	Privatne	Javne	Privatne	
Grad Zagreb	36	1 ⁴	1	1	0	3	37	5	42
Karlovačka	0		1	0	0	0	1	0	1
Koprivničko-križevačka	0		0	0	1	0	1	0	1
Krapinsko-zagorska	0		0	0	0	0	0	0	0
Međimurska	0		1	0	0	0	1	0	1
Sisačko-moslavačka	1		0	0	0	0	1	0	1
Varaždinska	2		0	0	0	0	2	0	2
Zagrebačka	0		0	2	0	0	0	2	2
Ukupno	39	1	3	3	1	3	43	7	50

UNIZG – Sveučilište u Zagrebu

Kako je prethodno istaknuto, jedanaest visokih učilišta nije osnovalo svoju knjižnicu. To su jedno javno Tehničko veleučilište⁵ i devet privatnih visokih učilišta, svi iz Zagreba: Visoka škola Algebra⁶, Zagrebačka škola ekonomije i managementa⁷, Visoka škola za sigurnost⁸, Poslovno veleučilište Zagreb⁹, Visoka škola za informacijske tehnologije, Visoka škola međunarodnih odnosa i diplomacije Dag Hammarskjöld, Teološki fakultet "Matija Vlačić Ilirik", Visoka škola tržišnih komunikacija Agora i Visoko učilište EFFECTUS-visoka škola za financije i pravo. Jedino visoko učilište izvan Zagreba koje nema svoju knjižnicu je već spomenuto Veleučilište Hrvatsko zagorje Krapina iz Krapinsko-zagorske županije (Tablica 3).

⁴ U mreži knjižnica Sveučilišta u Zagrebu specifičan položaj ima Knjižnica "Juraj Habelić". Ova knjižnica je u potpunom vlasništvu Hrvatske pokrajine Družbe Isusove te djeluje kao samostalna ustanova. U isto vrijeme je ustrojbeno jedinica Fakulteta filozofije i religijskih znanosti. Ovaj fakultet je postao 34. sastavnica Sveučilišta u Zagrebu 29. srpnja 2016. temeljem Ugovora o položaju i djelovanju Fakulteta filozofije i religijskih znanosti u sastavu Sveučilišta u Zagrebu kojeg su potpisali rektor Sveučilišta u Zagrebu i provincijal Hrvatske pokrajine Družbe Isusove, u svojstvu zamjenika Velikog kancelara Družbe Isusove u Rimu.

⁵ Tehničko veleučilište je sklopilo ugovor o korištenju knjižnice Fakulteta elektrotehnike i računarstva i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

⁶ Visoka škola Algebra je sklopila ugovor o korištenju knjižnice Fakulteta elektrotehnike i računarstva.

⁷ Zagrebačka škola ekonomije i managementa je sklopila ugovor o korištenju Knjižnice „Juraj Habelić“.

⁸ Visoka škola za sigurnost je sklopila ugovor o korištenju knjižnice Fakulteta strojarstva i brodogradnje u Zagrebu.

⁹ Poslovno veleučilište Zagreb je sklopilo ugovor o korištenju knjižnice Pučkog otvorenog učilišta Zagreb.

Tablica 3. Visoka učilišta koja nemaju knjižnicu prema osnivaču i županijama u 2018. godini

Županije	Javne ustanove	Privatne ustanove	Ukupno
Grad Zagreb	1	9	10
Karlovačka	0	0	0
Koprivničko-križevačka	0	0	0
Krapinsko-zagorska	0	1	1
Međimurska	0	0	0
Sisačko-moslavačka	0	0	0
Varaždinska	0	0	0
Zagrebačka	0	0	0
Ukupno	1	10	11

Statističke podatke o poslovanju knjižnica za 2018. godinu unijele su sve visokoškolske knjižnice.

2.1. Usluge i korištenje u 2018. godini

6

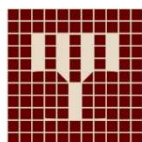
Visokoškolske knjižnice iz područja matične djelatnosti sveučilišne matične knjižnice Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu su u prosjeku imale 1.002 aktivna posuđivača, 1.769 aktivnih korisnika, od kojih 1.581 student, 125 zaposlenika visokih učilišta i 62 vanjska korisnika (Tablica 4).

Tablica 4. Broj korisnika visokoškolskih knjižnica prema kategoriji i vrsti visokog učilišta u 2018. godini

Knjižnice u visokim učilištima	N	Aktivni posuđivači	Aktivni korisnici			
			Ukupno	Zaposlenici	Studenti	Vanjski korisnici
Sveučilište u Zagrebu	40	43.092	78.970	5.887	70.293	2.790
Veleučilišta	6	6.061	8.092	309	7.520	263
Visoke škole	4	930	1.369	57	1.257	55
Ukupno	50	50.083	88.431	6.253	79.070	3.108

N – broj knjižnica koje su unijele svoje podatke

Kada se analiziraju korisnici prema vrsti visokog učilišta, dobilo se da knjižnice Sveučilišta u Zagrebu imaju u prosjeku 1.077 aktivnih posuđivača, 1.974 aktivnih korisnika, od čega su

velika većina studenti: 1.757 ili 89%. Iza njih slijede knjižnice veleučilišta¹⁰ koje su u prosjeku imale 1.010 aktivnih posuđivača, 1.349 aktivnih korisnika, od kojih su opet velika većina studenti: 1.253 ili 93%. Najmanje korisnika su imale knjižnice visokih škola s prosjekom od 233 aktivna posuđivača, 342 aktivna korisnika, od kojih su 92% ili 314 studenta¹¹ (Tablica 4).

Kada su se analizirale odabrane knjižnične usluge, dobilo se da su visokoškolske knjižnice 2018. godine imale u prosjeku 8.918 posudbi, 42 zahtjeva za međuknjižničnu posudbu, 49.461 posjet, 6 radionica, 135 polaznika radionica te 35.182 preuzete jedinice punog teksta.

Kada se analiziraju isti podaci, no ovaj put prema vrsti visokog učilišta, dobilo se da knjižnice Sveučilišta u Zagrebu imaju u prosjeku 10.585 posudbi, 53 zahtjeva za međuknjižničnom posudbom, 60.774 posjeta, 7 radionica, 160 polaznika radionica i 43.218 preuzetih jedinica punog teksta iz elektroničkih izvora. Za razliku od njih, knjižnice veleučilišta su imale nešto manje vrijednosti. U prosjeku su imale 3.356 posudbi, 0,5 zahtjeva međuknjižnične posudbe, 2.971 posjet, 1 radionicu, 6 polaznika radionica i 4.721 preuzetu jedinicu iz elektroničkih izvora. Većinu najmanjih vrijednosti imaju knjižnice visokih škola. U prosjeku one su imale 591 posudbu, 1 zahtjev za međuknjižničnu posudbu i 513 preuzete jedinice iz elektroničkih izvora. Jedino su imale u prosjeku veći broj posjeta od veleučilišnih knjižnica - 6.072 (Tablica 5).

Tablica 5. Odabrane usluge prema vrsti visokog učilišta u 2018. godini

Knjižnice u visokim učilištima	N	Posudbe	Međuknj. posudba	Posjeti	Radionice	Polaznici radionica	Preuzete jedinice
Sveučilište u Zagrebu	40	423.378	2.109	2.430.940	282	6.391	1.728.699
Veleučilišta	6	20.134	3	17.827	4	54	28.328
Visoke škole	4	2.362	4	24.289	3	281	2.051
Ukupno	50	445.874	2.116	2.473.056	289	6.726	1.759.078

N – broj knjižnica

¹⁰ U pitanju su knjižnice javnih veleučilišta u Karlovcu, Međimurskog veleučilišta u Čakovcu i Zdravstvenog veleučilišta u Zagrebu te privatnih veleučilišta u Zagrebu, Zaprešiću i Velikoj Gorici.

¹¹ Samo dvije knjižnice visokih škola su ispunile podatke: knjižnica javne visoke škole iz Križevaca i privatne iz Zagreba.

2.2. Fond u 2018. godini

U prosjeku visokoškolske knjižnice u području ove matične djelatnosti su 2018. godine imale 67.106 jedinica knjižnične građe. Najveći udio u fondu tih knjižnica su imale knjige s ukupno 64%, zatim časopisi s 27%, ocjenski radovi s 6% i ostala građa s 3%. Tek svaki četvrti svezak knjiga nalazio se u otvorenom pristupu (26%) (Tablica 6).

Visokoškolske knjižnice Sveučilišta u Zagrebu u prosjeku su posjedovale 81.621 jedinicu knjižnične građe, od čega 52.053 sveska knjiga, 22.722 sveska časopisa, 4.801 svezak ocjenskih radova i 2.045 jedinica ostale građe. Opet se tek svaka četvrta knjiga knjižnica Sveučilišta u Zagrebu nalazila u otvorenom pristupu (26%). Fondovi knjižnica veleučilišta su šest puta manji od knjižnica Sveučilišta u Zagrebu, s prosječnom veličinom od 12.189 jedinica knjižnične građe, od čega 7.983 sveska knjiga, 919 svezaka časopisa, 3.268 svezaka ocjenskih radova i 19 jedinica ostale građe. Skoro tri četvrtine knjiga veleučilišnih knjižnica se nalazio u otvorenom pristupu. Očekivano, u prosjeku najmanji su fondovi knjižnica visokih škola s 4.325 jedinica knjižnične građe, od čega 3.965 svezaka knjiga, 151 svezak časopisa i 132 sveska ocjenskih radova i 66 jedinica ostale knjižnične građe. U knjižnicama visokih škola 54% svih knjiga se nalazio u otvorenom pristupu (Tablica 6).

Tablica 6. Fond prema vrsti i prema vrsti visokih učilišta u 2018. godini

Knjižnice u visokim učilištima	N	Knjige		Časopisi	Ocjenski radovi	Ostala građa	Ukupno
		Ukupno	Od toga u otvorenom pristupu				
Sveučilište u Zagrebu	40	2.082.108	556.502	908.885	192.037	81.824	3.264.854
Veleučilišta	6	47.896	34.791	5.513	19.611	114	73.134
Visoke škole	4	15.859	8.602	650	527	264	17.300
Ukupno	50	2.145.863	599.895	915.048	212.175	82.202	3.355.288

N – broj knjižnica

2.3. Proračun i troškovi u 2018. godini

Visokoškolske knjižnice su 2018. godine u prosjeku uložile 130.129,23 kn za nabavu knjižnične građe, e-izvora i uveza, dok su za troškove edukacije u prosjeku uložile 3.244,25 kn (Tablica 7).

Za nabavu knjižnične građe, e-izvora te za troškove uveza knjižnice Sveučilišta u Zagrebu su 2018. godine u prosjeku potrošila 141.997,40 kn. U odnosu na njih, opet u prosjeku, manje financija su izdvojile knjižnice veleučilišta (113.341,02 kn), a knjižnice visokih škola čak dvanaest puta manje (11.735,38 kn). Za edukaciju knjižničnog osoblja knjižnice Sveučilišta u Zagrebu su u prosjeku uložile 3.880,97 kn, a knjižnice veleučilišta osam puta manje, samo 479,10 kn. Knjižnice visokih škola nažalost nisu imale troškove edukacije (Tablica 7).

Tablica 7. Troškovi nabave i edukacije prema vrsti visokog učilišta u 2018. godini

Knjižnice u visokim učilištima	N	Troškovi nabave građe, e-izvora, uveza (kn)	Troškovi edukacije (kn)
Sveučilište u Zagrebu	37	5.253.903,95	143.595,98
Veleučilišta	5	566.705,10	2.395,48
Visoke škole	3	35.206,13	0,00
Ukupno	45	5.855.815,18	145.991,46

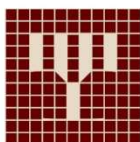
N – broj knjižnica koje su unijele svoje podatke

2.4. Pristup i oprema u 2018. godini

Godine 2018. visokoškolske knjižnice su u prosjeku bile otvorene 46 sata tjedno svojim korisnicima, imale su 60 radnih mjesta, s 11 računala za korisnike u prosječnoj veličini prostora knjižnice od 557 m² (Tablica 8).

Tablica 8. Pristup i oprema u visokoškolskim knjižnicama prema vrsti visokog učilišta u 2018. godini

Knjižnice u visokim učilištima	N	Tjedno radno vrijeme		Broj radnih mjesta	Broj računala za korisnike	m ²
		Σ	M			
Sveučilište u Zagrebu	39	1.858	48 h	2.797	500	26.178
Veleučilišta	6	245	41 h	104	27	860
Visoke škole	4	160	40 h	49	28	239

Ukupno	49	2.263	46 h	2.950	555	27.277

N – broj knjižnica koje su unijele svoje podatke

Σ - zbroj

M – aritmetička sredina

Knjižnice Sveučilišta u Zagrebu su u prosjeku bile otvorene svojim korisnicima 48 sati tjedno, knjižnice veleučilišta 41 sat, a knjižnice visokih škola 40 sati. Kad analiziramo prostor knjižnice, dobili smo da su knjižnice Sveučilišta u Zagrebu veće od veleučilišnih i knjižnica visokih škola prema broju radnih mjesta, broju računala za korisnike i kvadratnim metrima prostora. One su u prosjeku imale 72 radna mjesta za korisnike, bile su opremljene s 13 računala za korisnike i sve to u prostoru veličine 671 m².

Četiri puta manje su knjižnice veleučilišta. One su imale u prosjeku 17 radnih mjesta, bile su opremljene s 5 računala za korisnike u prostoru veličine 143 m². Knjižnice visokih škola su najmanje, s prosječnih 60 m² površine u kojima je smješteno 12 radnih mjesta sa 7 računala za korisnike (Tablica 8).

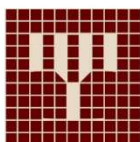
Svaka druga visokoškolska knjižnica je za svoje poslovanje koristila knjižnični program Aleph (52%), dok je svaka četvrta Metel (24%), a svaka sedma Zaki (14%) 2018. godine. Od ostalih knjižničnih programa, po dvije knjižnice su koristile Crolist i Koha-u (Tablica 9).

Tablica 9. Knjižnični programi koje visokoškolske knjižnice koriste prema vrsti visokog učilišta u 2018. godini

Knjižnice u visokim učilištima	N	Aleph	Metel	Zaki	Crolist	Koha	Ostalo
Sveučilište u Zagrebu	40	24	6	6	2	2	0
Veleučilišta	6	2	2	1	0	0	1
Visoke škole	4	0	4	0	0	0	0
Ukupno	50	26	12	7	2	2	1

N – broj knjižnica koje su unijele svoje podatke

Knjižnice Sveučilišta u Zagrebu su koristile pet knjižničnih programa u svom poslovanju: Aleph, Metel, Zaki, Crolist i Kohu, a najviše njih Aleph (60%). Knjižnice visokih škola koristile

su isključivo Metel, dok među knjižnicama veleučilišta ne postoji niti jedan dominantni knjižnični program (Tablica 9).

2.5. Knjižnično osoblje u 2018. godini

Analizirajući broj knjižničarskih djelatnika i ostalih zaposlenika u 2018. godini, dobilo se da je u području sveučilišne matičnosti Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu bilo zaposleno 196 osoba, od koji je 88% knjižničarsko osoblje, a 12% ostalo knjižnično osoblje poput stručnih suradnika, informatičara, administracije i sl. Najbrojniju skupinu knjižničarskih djelatnika su činili diplomirani knjižničari (91; 53%). Po brojnosti su ih slijedili pomoćni knjižničari (20%) i knjižničari (14%), dok su najmanje brojni viši knjižničari (9%) i knjižničarski savjetnici (4%).

U visokoškolskim knjižnicama sastavnica Sveučilišta u Zagrebu radi ukupno 183 djelatnika. U prosjeku te knjižnice imaju 5 zaposlenika, od kojih su dva diplomirana knjižničara. Knjižnice veleučilišta i visokih škola u prosjeku imaju samo 1 zaposlenog i to diplomiranog knjižničara (Tablica 10).

Tablica 10. Broj zaposlenika knjižnice prema radnom mjestu i vrsti visokog učilišta u 2018. godini

Visoka učilišta	N	Pom. knjiž.	Knjiž.	Dipl. knjiž.	Viši knjiž.	Knjiž. savjet.	Ukupno knjiž. osoblje	Ostali	Ukupno
Sveučilište u Zagrebu	40	31	24	83	14	7	159	24	183
Veleučilišta	6	2	0	5	1	0	8	0	8
Visoke škole	4	2	0	3	0	0	5	0	5
Ukupno	50	35	24	91	15	7	172	24	196

N – broj knjižnica koje su unijele svoje podatke

Pom.knjiž. – pomoćni knjižničari

Knjiž.- Knjižničari

Dipl. knjiž. – diplomirani knjižničari

Viši knjiž. – viši knjižničari

Knjiž. savjet. – knjižničarski savjetnici

Ukupno knjiž. osoblje – zbroj stručnog knjižničarskog osoblja

Ostali – uključuje systemske knjižničare i ostalo informatičko osoblje, stručne suradnike, pripravnike i osobe zaposlene na projektima te administrativno osoblje, spremačice, osobe na održavanju zgrade i sl.

Kako na prosjek jako utječu ekstremne vrijednosti, a zbirni podaci ne daju jasnu sliku o stvarnom stanju brojnosti zaposlenika knjižnice, bilo je potrebno analizirati i učestalost broja knjižnica s određenim brojem zaposlenika. Tako su podaci iz 2018. godine pokazali da su najbrojnije bile knjižnice s jednim djelatnikom, odnosno svaka treća visokoškolska knjižnica ima jednog zaposlenog (34%), dok otprilike svaka četvrta (26%) ima tek dva zaposlena. Čak i unutar mreže knjižnica Sveučilišta u Zagrebu, 50% svih knjižnica čine knjižnice s jednim ili dva zaposlenika. U knjižnicama veleučilišta, odnosno visokih škola su još više zastupljene knjižnice s jednom zaposlenom osobom (Tablica 11). Najveće visokoškolske knjižnice, one s više od 10 zaposlenika su knjižnice najvećih nastavnih sastavnica Sveučilišta u Zagrebu: Knjižnica Filozofskog fakulteta, Središnja medicinska knjižnica, Knjižnica Pravnog fakulteta i Knjižnično-dokumentacijski centar Ekonomskog fakulteta.

Tablica 11. Distribucija broja zaposlenog osoblja u visokoškolskim knjižnicama u 2018. godini

Broj zaposlenika u knjižnicama	Sve knjižnice		Sveučilište u Zagrebu		Veleučilišta		Visoke škole	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
1	17	34%	10	25%	4	66,7	3	75%
2	13	26%	10	25%	2	33,3	1	25%
3	5	10%	5	12,5%	0	0%	0	0%
4	8	16%	8	20%	0	0%	0	0%
5	3	6%	3	7,5%	0	0%	0	0%
6-10	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
11 i više	4	8%	4	10%	0	0%	0	0%
Ukupno	50	100%	40	100%	6	100%	4	100%

Kada uspoređujemo razliku između stručnih zvanja prema radnom mjestu i stvarno postignutim stručnim zvanjima, prema unesenim statističkim podacima možemo zaključiti da se najveća razlika pojavljuje između radnih mjesta i postignutih stručnih zvanja knjižničara i diplomiranih knjižničara. Pretpostavlja se da je veći broj djelatnika s diplomom diplomiranog knjižničara koji rade na radnim mjestima knjižničara (Tablica 12).

Tablica 12. Broj osoblja knjižnice prema postignutom stručnom zvanju i vrsti visokog učilišta u 2018. godini

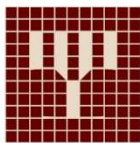
Visoka učilišta	N	Pom. knjiž.	Knjiž.	Dipl. knjiž.	Viši knjiž.	Knjiž. savjet.	Ukupno
Sveučilište u Zagrebu	40	31	15	90	12	9	157
Veleučilišta	6	2	0	5	1	0	8
Visoke škole	4	2	0	3	0	0	5
Ukupno	50	35	15	98	13	9	170

N – broj knjižnica

Tablica 13. Pokazatelji uspješnosti za visokoškolske knjižnice

Pokazatelji	Najmanji	Najveći
Izvori, pristup i infrastruktura		
Postotak uspješnih međuknjižničnih posudbi	44%	100%
Prostor za korisnike po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	9	1.079
Osoblje po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0,2	8,6
Korištenje		
Posudbe po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0,2	20,4
Broj preuzetih jedinica sadržaja po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	1	84
Posjeti knjižnici po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0,3	165,8
Korisničko pohađanje knjižničnih događanja po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	4.916
Broj korisničkih pohađanja edukacije po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	789
Postotak dosegnute ciljane populacije	18%	159%
Učinkovitost		
Trošak po aktivnom posuđivaču	122,24 kn	5.850,69 kn
Mogućnosti i razvoj		
Broj sati pohađanja predavanja formalnog obrazovanja po članu knjižničnog osoblja	0	98
Postotak institucionalnih sredstava dodijeljenih knjižnici	0,1%	5,3%

3. Specijalne knjižnice u 2018. godini

U 2018. godini na ovom području radilo je 69¹² specijalnih knjižnica arhiva, muzeja, javnih znanstvenih instituta, bolnica i poliklinika, tvrtki, državnih tijela, udruga, društava i vjerskih zajednica (Tablica 14). U Gradu Zagrebu radilo je pet javnih znanstvenih instituta koji nisu imali svoju knjižnicu: Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada, Institut za arheologiju, Hrvatski veterinarski institut, Institut za fiziku i Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Tablica 14. Broj specijalnih knjižnica prema podvrsti i vlasništvu

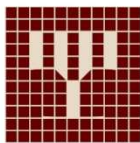
Vrsta specijalne knjižnice	Javne	Privatne	Ukupno
Institutske	16	0	16
Muzejske	18	0	18
Arhivske	2	0	2
Vjerskih zajednica	0	2	2
Bolničke	9	0	9
Ostale knjižnice	17	5	22
UKUPNO	62	7	69

Kada analiziramo detaljnije podatke prema vrsti osnivača matične ustanove specijalnih knjižnica na ovom području, vidljivo je i očekivano da veliku većinu, njih 62, odnosno 90% čine knjižnice čiji su osnivači javne ustanove. Osim knjižnica javnih ustanova, radilo je sedam privatnih specijalnih knjižnica udruga, tvrtki, društava i vjerskih organizacija. Šest ih je iz Zagreba: Knjižnica Hrvatskog glazbenog zavoda, Knjižnica Zaklade Čujem, vjerujem, vidim, Središnja biblioteka Srba u Republici Hrvatskoj, INDOK Knjižnica Končar, INA-INDOK i Knjižnica Biblijskog instituta. Sedma privatna knjižnica je varaždinska Biskupijska knjižnica.

Ostale knjižnice su knjižnice državnih tijela, industrijske knjižnice i knjižnice komercijalnih tvrtki, knjižnice udruga i društava te knjižnice Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

¹² U ovom istraživanju Knjižnica Hrvatskog vojnog učilišta "dr. Franjo Tuđman" i Knjižnično-informacijski centar Policijske akademije su zbog svojih osnivača, a to su Ministarstvo obrane Republike Hrvatske i Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, ubrojene kao specijalne - ostale knjižnice.

Od ukupnog broja, statističke podatke o poslovanju knjižnica za 2018. godinu unijelo je 68 ili 99% specijalnih knjižnica: 61¹³ (99% svih javnih) javnu specijalnu knjižnicu i svih sedam privatnih specijalnih knjižnica. Ovaj izvještaj se temelji na njihovim podacima.

3.1. Usluge i korištenje u 2018. godini

Specijalne knjižnice, iz područja matične djelatnosti sveučilišne matične knjižnice Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu su u prosjeku imale 206 aktivnih posuđivača, 561 aktivnog korisnika, od kojih 412 zaposlenika i 149 vanjskih korisnika (Tablica 15).

Tablica 15. Broj korisnika specijalnih knjižnica prema njihovoj kategoriji i podvrsti knjižnica

Knjižnice u visokim učilištima	N	Aktivni posuđivači	Aktivni korisnici		
			Ukupno	Zaposlenici	Vanjski korisnici
Institutske	16	1.336	2.607	1.597	1.010
Muzejske	18	1.156	7.074	452	6.622
Arhivske	2	47	47	20	27
Vjerskih zajednica	2	210	214	43	171
Bolničke	8	3.414	9.999	9.680	319
Ostale knjižnice	22	7.872	18.201	16.235	1.966
Ukupno	68	14.035	38.142	28.027	10.115

N – broj knjižnica koje su unijele svoje podatke

Kada se analizira broj korisnika prema podvrsti specijalne knjižnice, dobilo se da su u prosjeku najbrojnije korisnike imale bolničke knjižnice s 427 aktivnih posuđivača i 1.250 aktivnih korisnika. U odnosu na bolničke knjižnice, pet puta manje aktivnih posuđivača su imale institutske i muzejske knjižnice, koje su u prosjeku imale sličan broj korisnika: institutske 84 aktivna posuđivača i 163 aktivna korisnika, a muzejske 64 aktivna posuđivača i 393 aktivna korisnika (Tablica 15).

Kada su se analizirale odabrane knjižnične usluge, dobilo se da su specijalne knjižnice 2018. godine u prosjeku imale ukupno 1.186 posudbi, 34 zahtjeva za međuknjižničnu posudbu,

¹³ Jedina knjižnica koja nije unijela statističke podatke jest knjižnica Kliničke bolnice Dubrava Zagreb.

35.690 posjeta, 1 radionicu, 13 polaznika radionica i 13.658 preuzimanja jedinica punog teksta (Tablica 16).

Tablica 16. Broj usluga prema podvrsti specijalnih knjižnica

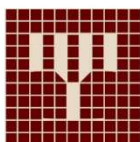
Vrsta specijalne knjižnice	N	Posudbe	Međuknji. posudba	Posjeti	Radionice	Polaznici radionica	Preuzete jedinice
Institutske	16	14.159	408	2.186.432	33	310	748.610
Muzejske	18	10.316	86	33.074	8	32	319
Arhivske	2	3.386	10	128	0	0	157
Vjerskih zajednica	2	3.151	6	3.008	1	7	2.221
Bolničke	8	17.891	825	55.446	23	198	131.410
Ostale knjižnice	22	31.719	964	148.826	31	323	46.039
UKUPNO	68	80.622	2.299	2.426.914	96	870	928.756

N – broj knjižnica koje su unijele svoje podatke

Analizirajući iste podatke prema podvrsti specijalnih knjižnica, dobilo se da su 2018. godine bolničke knjižnice u prosjeku imale 2.236 posudbi, 103 zahtjeva za međuknjižničnu posudbu, 6.931 posjet, 3 radionice i 25 polaznika radionica, dok su institutske knjižnice imale u prosjeku 885 posudbi, 26 zahtjeva za međuknjižničnu posudbu, 136.652 posjeta, 2 radionice, 19 polaznika radionica i 46.788 preuzimanja jedinica punog teksta. Relativno niže vrijednosti na ovim parametrima imale su muzejske knjižnice s prosječne 573 posudbe, 5 zahtjeva za međuknjižničnu posudbu, 1.837 posjeta, 0,5 radionice i 2 polaznika radionica te 18 preuzetih jedinica punog teksta (Tablica 16).

3.2. Fond u 2018. godini

Specijalne knjižnice u području ove matične djelatnosti su u prosjeku 2018. godine imale 38.323 jedinice knjižnične građe. Najveći udio u fondu tih knjižnica su imale knjige s ukupno 55%, zatim časopisi s 42% i ostala građa s 3%. Svaki treći svezak knjiga se nalazio u otvorenom pristupu (35%) (Tablica 17).

Tablica 17. Fond prema vrsti građe i prema podvrsti specijalne knjižnice

Vrsta specijalne knjižnice	N	Knjige		Časopisi	Ocjenski radovi	Ostala građa	Ukupno
		Ukupno	Od toga u otvorenom pristupu				
Institutske	16	203.690	140.845	121.397	2.047	4.083	331.217
Muzejske	18	268.406	48.324	125.621	84	10.975	405.086
Arhivske	2	47.897	630	79.177	0	7.143	134.217
Vjerskih zajednica	2	37.954	31.856	4.897	40	292	43.183
Bolničke	8	45.942	37.600	182.547	307	941	229.737
Ostale knjižnice	22	826.365	233.721	582.428	10.159	43.569	1.462.521
Ukupno	68	1.430.254	492.976	1.096.067	12.637	67.003	2.605.961

N – broj knjižnica koje su unijele svoje podatke

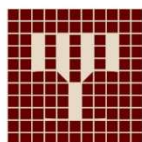
Od svih vrsta specijalnih knjižnica, relativno najveće fondove imaju arhivske knjižnice s 67.109 jedinica knjižnične građe. Drugu skupinu čine bolničke knjižnice koje u prosjeku imaju 28.717 jedinica knjižnične građe, muzejske s prosječnih 22.505 jedinica knjižnične građe i institutske knjižnice 20.701 jedinicom knjižnične građe. I dok su u muzejskim i institutskim knjižnicama većinu fonda činile knjige, u bolničkim knjižnicama su dominirali časopisi (Tablica 17).

3.3. Proračun i troškovi u 2018. godini

Specijalne knjižnice koje su unijele statističke podatke o financijama za 2018. godinu su u prosjeku potrošile 53.275,12 kn na troškove nabave knjižnične građe, e-izvora i uveza, dok su za edukaciju u prosjeku uložile 3.153,29 kn (Tablica 18).

Tablica 18. Troškovi nabave i edukacije prema podvrsti specijalnih knjižnica

Vrsta specijalne knjižnice	N	Troškovi nabave građe, e-izvora, uveza (kn)	Troškovi edukacije (kn)
Institutske	15	355.749,74 kn	127.854,61 kn
Muzejske	15	195.491,72 kn	24.478,20 kn
Arhivske	2	53.539,81 kn	500,00 kn
Vjerskih zajednica	2	80.597,04 kn	9.500,00 kn

Bolničke	8	1.205.816,95 kn	1.478,00 kn
Ostale knjižnice	16	1.198.761,42 kn	19.080,00 kn
UKUPNO	58	3.089.956,68 kn	182.890,81 kn

N – broj knjižnica koje su unijele svoje podatke

Za nabavu knjižnične građe, e-izvora te za troškove uveza 2018. godine u prosjeku su najviše uložile knjižnice bolničke knjižnice (150.727,12 kn), pa slijede knjižnice vjerskih zajednica (40.298,52 kn), zatim arhivske (26.769,91 kn) i knjižnice javnih znanstvenih instituta (23.716,65 kn), a od svih najmanje, muzejske knjižnice (13.032,78 kn). Za edukaciju knjižničnog osoblja najviše su uložile ponovno knjižnice javnih znanstvenih instituta (8.523,64 kn), na drugom mjestu su knjižnice vjerskih zajednica s 4.750,00 kn, muzejske knjižnice s 1.631,88 kn, a relativno najmanje su uložile arhivske (250,00 kn) i bolničke knjižnice (184,75 kn) (Tablica 18).

3.4. Pristup i oprema u 2018. godini

Specijalne knjižnice su 2018. godine bile u prosjeku otvorene korisnicima 36 sati tjedno, opremljene u prosjeku s 12 radnih mjesta i 2 računala za korisnike u prostoru prosječne veličine 248 m² (Tablica 19).

Tablica 19. Stanje pristupa i opreme u specijalnim knjižnicama

Podvrste specijalnih knjižnica	N	Tjedno radno vrijeme		Broj radnih mjesta	Broj računala za korisnike	m ²
		Σ	M			
Institutske	16	591,5	37 h	248	40	2.928
Muzejske	18	600	33 h	90	4	1.717
Arhivske	2	40	20 h	-	-	100
Vjerskih zajednica	2	43	22 h	22	2	632
Bolničke	8	315	40 h	104	14	729
Ostale knjižnice	22	833	38 h	320	46	10.780
UKUPNO	68	2.422,5	36 h	784	106	16.886

N – broj knjižnica koje su unijele svoje podatke

U 2018. godini bolničke knjižnice, knjižnice javnih znanstvenih instituta i muzeja su u prosjeku bile otvorene za korisnike od 33 do 40 sata tjedno. Nadalje, knjižnice javnih znanstvenih instituta su u prosjeku imale 16 radnih mjesta s 3 računala za korisnike u prostoru veličine 183 m², bolničke knjižnice su imale 13 radnih mjesta za korisnike s 2 računala za korisnike u prostoru veličine 91 m², a muzejske sa 5 radnih mjesta bez računala za korisnike u 95 m² - sve u prosjeku (Tablica 19).

Specijalne knjižnice su 2018. godine koristile sljedećih jedanaest softvera za knjižnično poslovanje: Aleph, biblionet, Crolist, Indigo, ISIS, KitLib, Koha, K++, Medved, Metel i Zaki. Tri specijalne knjižnice su izvijestile o činjenici da ne koriste niti jedan program. Ukupno gledajući relativno najzastupljeniji knjižnični program je bio Metel (22,4%) (Tablica 20). Ako promatramo knjižnične programe prema podvrstama specijalnih knjižnica dobili smo da je Aleph (50%) relativno najzastupljeniji među institutskim knjižnicama, K++ (35%) među muzejskim, među bolničkim Metel (88%), dok među svim ostalim specijalnim knjižnicama Zaki (27%).

Tablica 20. Knjižnični programi koje koriste specijalne knjižnice

Visoka učilišta	N	Aleph	Metel	Zaki	Crolist	Koha	Ostalo	NEMA
Institutске	16	8	2	1	0	3	2	0
Muzejske	17	0	2	1	1	1	11	1
Arhivske	2	0	1	0	0	0	1	0
Vjerskih zajednica	2	0	1	0	0	1	0	0
Bolničke	8	0	7	0	0	1	0	0
Ostale knjižnice	22	1	2	6	0	2	9	2
UKUPNO	67	9	15	8	1	8	23	3

N – broj knjižnica koje su unijele svoje podatke

3.5. Knjižnično osoblje u 2018. godini

Godine 2018. godine u specijalnim knjižnicama su u prosjeku bile zaposlene 2 osobe, od kojih je jedna bila diplomirani knjižničar (Tablica 21).

Tablica 21. Broj osoblja knjižnice prema radnom mjestu i vrsti specijalnih knjižnica

Vrsta specijalne knjižnice	N	Pom. knjiž.	Knjiž.	Dipl. knjiž.	Viši knjiž.	Knjiž. savjet.	Ostali	Ukupno
Institutske	15	3	0	19	5	0	3	30
Muzejske	15	1	1	10	3	4	1	20
Arhivske	2	0	0	2	0	1	0	3
Vjerskih zajednica	2	0	1	2	0	0	0	3
Bolničke	8	3	0	9	0	0	4	16
Ostale knjižnice	22	10	7	27	4	2	12	62
UKUPNO	68	17	9	69	12	7	20	134

N – broj knjižnica koje su unijele svoje podatke

Od svih vrsta specijalnih knjižnica, najbrojnija zaposlenicima bila je (središnja) Knjižnica HAZU-a s 14 djelatnika, Centar za znanstvene informacije Instituta Ruđer Bošković s 12 i Knjižnica Hrvatskog vojnog učilišta dr. Franjo Tuđman s 10 djelatnika. Ispod prosječne zaposlenicima su arhivske i muzejske knjižnice s jednim djelatnikom (Tablica 21).

21

Kada se uspoređuje broj osoblja specijalnih knjižnica prema postignutom stručnom zvanju u odnosu na radna mjesta, dobilo se da se brojke otprilike podudaraju, s time da je manji broj pomoćnih knjižničara prema postignutom stručnom zvanju (Tablica 22).

Tablica 22. Broj osoblja specijalnih knjižnica prema postignutom stručnom zvanju

Vrsta specijalne knjižnice	N	Pom. knjiž	Knjižničar	Dipl. knjiž	Viši knjiž.	Knjiž. savjetnik	Ukupno
Institutske	16	3	1	18	4	2	28
Muzejske	13	1	0	9	3	4	17
Arhivske	2	0	0	2	0	1	3
Vjerskih zajednica	2	0	1	2	0	0	3
Bolničke	8	3	0	8	1	0	12
Ostale knjižnice	17	6	5	29	4	2	46
UKUPNO	68	13	7	68	12	9	109

N – broj knjižnica koje su unijele svoje podatke

Ako promatramo udjele prema broju zaposlenika dobili smo da su skoro dvije trećine svih specijalnih knjižnica bile knjižnice sa solo knjižničarima (63%). Da su specijalne knjižnice većinom male knjižnice potvrđuje činjenica da je udio knjižnica s jednim ili dva djelatnika 84%, odnosno četiri od pet knjižnica ima jednog ili dva zaposlenika (Tablica 23).

Tablica 23. Specijalne knjižnice prema broju zaposlenika

Broj zaposlenika u specijalnim knjižnicama	Institutske	Muzejske	Arhivske	Vjerskih zajednica	Bolničke	Ostale knjižnice	N	% u strukturi
1 zaposlenik	11	12	1	1	6	9	40	63%
2 zaposlenika	2	2	1	1	1	6	13	21%
3 zaposlenika	1	0	0	0	0	1	2	3%
4 zaposlenika	0	1	0	0	1	1	3	5%
5 zaposlenika	0	0	0	0	0	2	2	3%
6-10 zaposlenika	0	0	0	0	0	1	1	2%
11 i više zaposlenika	1	0	0	0	0	1	2	3%
Ukupno	15	15	2	2	8	21	63	100%

N – broj knjižnica koje su unijele svoje podatke

Tablica 24. Pokazatelji uspješnosti za specijalne knjižnice

Pokazatelji	Najmanji	Najveći
Izvori, pristup i infrastruktura		
Postotak uspješnih međuknjižničnih posudbi	40%	100%
Prostor za korisnike po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	6	25.500
Osooblje po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0,4	500
Korištenje		
Posudbe po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0,2	155,2
Broj preuzetih jedinica sadržaja po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	1	1.303
Posjeti knjižnici po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0,1	3.932,8
Korisničko pohađanje knjižničnih događanja po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	181.818
Broj korisničkih pohađanja edukacije po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	3.000
Postotak dosegnute ciljane populacije	6%	1.323%
Učinkovitost		
Trošak po aktivnom posuđivaču	17,62 kn	237.787,11 kn
Mogućnosti i razvoj		
Broj sati pohađanja predavanja formalnog obrazovanja po članu knjižničkog osoblja	2	100
Postotak institucionalnih sredstava dodijeljenih knjižnici	0,1%	100%

4. Neaktivne knjižnice

Na koncu, analizirao se broj ugašenih knjižnica te broj zbirke knjižnične građe i to prema tome jesu li ili nisu upisane u Upisnik knjižnica. Podaci su pokazali da je u razdoblju od donošenja prethodnog Zakona o knjižnicama (NN 105/1997) do 2018. godine ugašeno 37 knjižnica, od kojih je trećina (12) još uvijek navedena u Upisniku knjižnica Ministarstva kulture RH. One su u najvećoj mjeri bile industrijske i bolničke specijalne knjižnice. U istom razdoblju ugašene su dvije visokoškolske knjižnice koje su navedene u Upisniku knjižnica (Tablica 25).

S druge strane, kada se promatraju brojke zbirke knjižne građe, vidljivo je da njihov najveći broj dolazi iz muzeja, vjerskih zajednica, udruga i drugih organizacija. Zbirke knjižne građe vjerskih zajednica su u najvećoj mjeri upisane u Upisniku knjižnica (Tablica 25).

Tablica 25. Broj ugašenih specijalnih i visokoškolskih knjižnica, odnosno broj zbirke knjižne građe

Neaktivne knjižnice/zbirke	Ugašene knjižnice			Zbirke knjižne građe		
	Broj	U Upisniku knjižnica		Broj	U Upisniku knjižnica	
		DA	NE		DA	NE
<i>Specijalne</i>						
U institutima	3	2	1	1	1	0
U muzejima	1	1	0	39	0	39
U arhivima	3	0	3	1	0	1
U vjerskim zajednicama	0	0	0	20	12	8
U ostalim organizacijama	28	7	21	19	1	18
Ukupno	35	10	25	80	14	66
<i>Visokim učilištima</i>	2	2	0	0	0	0
UKUPNO	37	12	25	80	14	66